

ارتقا

ادبیات، فنون عکریه و بحریه،
وتاریخ و تجارت و زراعت و منابع
ومعارف و امور نافع و اکادمی فقراتدن
باحث مصور جریده در.

(ارتقا) تڭ استانبول و طشره
ایچون بر سنه لک آونهمی ۳۲
غروشدور. پوسته پولی مقبولدر.
صحافی مالجمله ارباب قلمه آچیقدر. هر فی تم
طوتان یازه ییلیر. مرکزی باب عالی
چاده سنده «معلومات» اداره خانه سیدر.

استانبول ایچون نسخه سی: ۱۰ پاره یه در شمدیلک جمعه کونلری نشر اولتور طشره ایچون نسخه سی: ۲۰ پاره یه در.

بوغلدی قهقهه [ناز] ایچنده بر حیرت،
سزای حرمت و تبصیل ایکن او مقصد صاف،
سکون قهره دمام ایدر کی صولت،
دور مزار بنی حالا صبر استخفاف.

[فقط، فقط کوزلم] بیلکه هب بو قهقهه لر
پر این ندامت، پر نشیده غم
اولوبده سولیه ملت ماجرای سرتاسر
تجدد ایلپه جک هر دقیقه برنام.

سفیلری اوقوبوردم بکنده بن تنها
براهنار طورورکن قوای حسیه
جیقوب سطوری ایچنده قفید برسیا
اونکه طوروری، طولانسی، کونوسه دی برده...

قدر بو یحیی کتبه ایدر کی تذلیل
صیقل بکا پردی :
— زوای اسماعیل...!

— ۲۶ تموز ۱۳۱۴ —

ابراهیم سرری

قادرل ایرکن

مقوج سکونت بیضا...
متبع سکوت ناله شکن :
بر کون اولکی صرصرک حالا
صایدی هول ایچنده بسته دهن

فالان اشاده اهراز بکا
واردی، معنای صامت شیون .
نوده ایه دست شوخ صبا
طوقوب آسمان سحر دن

نور شمس بهار ایدنجه ظهور
ماکان اوچدی بر شوق شیور
جریان ایدی روح نو پیدا...
قمر قلیده معبد حسل

بر نکامک جانلایر، ایلر
سکا رنگین شکوفه ل ادا .
— ۲۹ مارت ۱۳۱۵ —
ح . ناظم

اضطرابات قلبیه بیلاسه دوام ایدر . اولن
یاکنز کوزلری قایار ...
بختیار یاوروم...!

بوس ایلر ایکن دوداقلرندن
کوردیمک صاری حاجی دیکولمش
شم ایلر ایکن یاناقلرندن
باقدمک زوایی یاوروم اولمش

برواده حزن ایچنده کریان
مخزون پدر، اضطراب ایچنده
روحي امی قدر بریشان
حسرتلر ایچنده نیم زده

وجهاً کورونور سرور پرور
قلبا کورونور حزن و مغبر
بویله ایکی یوزلو یار کیمدر
ایسون دبه باری استراحت

طو راقره ایلدم امانت
بیلدکی؟ بو بختیار کیمدر...
محمد جلال

فردای وصلت
خواب نازندن اویاعش صیرمه صالچی آفتاب
حسنی مرآت دیاده تماشا ایلپور
شیمی بر قاج قوش چنزار صباحت پروره
ناله سیه کشف راز عشق وسود ایلپور

لحن باد صبح ایله اشجار اویاعش اوقوردن
پرتو نور صفای مهر ایچنده ناز ایله
شیمی هر موج مذهب ساحل خوشمنظره
شرح اشوق ایلور بر نغمه دل ساز ایله

شیمی هر شی وایلدی، ساعت پر
اویاک لطف ایدک کوزلم

اولور، هنوز پرلر سزه اوتورماش ایدک که خاتم
برقدح طولر یروب بکا وردی، بدالشیر تمام
قدحی اعاده ایدوبده اوتورمه جنم صیرمه ده
«جیت» دیه خفیف برس، آتی متمنا ب دخی
برسرینک، برشیرلی، برقا قور پیدا ولسونگی؟
جیمده کی شیشه ک قیرلیدنه شمه ایدیلیری...؟
امان یارب...! نه زالت...! آرتی بتون اوطنی

استیلا ایدن رفی قو قو...، مندرک کناردن
بالافاصله حالی اوزرینه دوشن طامه لک طایردیسی
کزیله تیلک ممکن اوله مبه جندن قاقبت ایش
میدانه چقدی .
آرقه مدن بالطوبی چقارمه لزوم کوردوم .
قوشوب برنجه بزی کتیردیلر . آقان راقی بی
سلیدلر، جیمده کی شیشه قیرلربی طوبلامق،
چقارمق ایچون خاتم بالطوبی الله ایلدییکی
ارتمک جاربیده یاغیروب برکن ایستدی .
قیرقیزی آتک ایچنه بوشالده جقدی . شیشه ک
هانن جیبده اولدییکی آکلامق ایچون بالطوبی
اوروب چوریمک باشلادی . دیرکن جیب آغزی
آشانی بکلوبده مهود کستاله، هنالرده
دوگسونم...! آرتق زالت زالت اوسته...!
برلاده شوک پانتالونمده، طونمده صیرصیقلام

اوقودم، کولک ملالی، آقشامک حزن،
بوشهرک کدری نی مستغرق ایتدی .
زوالی خسته...! استاد اکرمل :

«مغضه نورسیده برشاعر
بیک کوزل سوز بولوب خیالنده
بازاماز نقطه ده دکل قادر
نه حزیندر آتک بولانده
و باقیش چشم ذی مآلنده
اوکوش روی افغانانده
بوده رشر مکی دیکر»

بدیده سنده کی لوحی اخطار ایدن بوخسته
فضائل و محاسن انسابیک کافه سی جامع
اولدینی، هنوز کنج، ادیب، معنای بلند
آثارله متمیز بولوندینی حالده اوله بریستر
اضطرابه دوشمش که...

او بستر اضطرابک ایچنده برنورذکا
نشر ایدن کوزلری قیر، رقی شسایک،
جیانک کدرانی مؤلم، عمری رنظره سیر
ایدیور...! بونظره لره قارشى مزعج بر
سرك انكشاف ایتدیک کورولور : انسان
اعتاد ایدییور، که اولمک برنایه، یاشامق
برعصردر، حیات بر دینجه، اولوم بر
سکون اولویور...! هر نفسده دوداقلر مندن
برنغمه اضطراب اوچور، بوکا نسبتله
نغمه موت هیچ...! فقط بشر، دیدینه جک
دو کونه حک...! بویله ایجاب ایدر ! .
شوق، نشئه، خنده، سرور، بوتون
معنای حقیقی سلبه سعادت بر خیال،
بر سراب االه جق...! بو خسته
— کندی اقدار آتیمان، ملال و یأسی
بر نظر سرور ایله کوردن — ادیبانه،
لسانه خدمت ایچون ستونلر دولدورمش،
شعرلر یازمش، بنه ستونر دولدورمه جق،

بو دل آرا مناظر باکی
غیری رلکه ره رؤیت ایلیم
کرلم شاعرانه اکنتم
اویاک غیری لطف ایدک کوزلم
ساز بر سوزش طبع متدن
چقان الحان شرق دیکلیم
اویایی کورمه در سزی الم
اویاک غیری لطف ایدک کوزلم
بو صفای صیاح بر نوره
بتون عالمی فدا ایلدم

محی الدین
قطعه
بر کوزلک که مثلی عالم
کورمه مشدر جهان هستیه
سی توصیفه مقتدر اولماز
یوسف بویله حال مستیده
یوسف جواد

کچن هفته کی «ارتقا» من «ابن رفعت
سامح» که «کتابه غم» مؤلفنه اهدا ایتدیک،
«برمرض لسانندن» یازدینی «معیشت»
عنوانی شعر معنی داری نشر ایتدی. بوشهر
معنی داری، خورشید مغرب آلامک، صولک
قیزلقلر نی دامان آفاقه بر اقدینی، اورنه لغت
خفیف خفیف قرار دینی بر دم تحسیده،
مأیوس کولرله دوشن ظلال افراق کی،
آقشام خربلکی چوکیمکی برزمان حزنده

اولمش، چیتارم، «ابلیج» آنلری ده سبلمک
لازم...! الپی یارب...!
خاتم تریه سی و تازکی حسیله متصل ضرری
بوق ایتدم، بر قضا در اولدی . نه یاهلم؟
دورسده، بن برلک دینه بچوروم . نه ایهسه
بک چوق غنرلر دیلدهم و جاربیده اوستی باغی
دکشدیره جگمی بیان ایلهر هر نقد زحمت
اولورسده آبدخانه آره لغت برکن، حالوه
یاخود بیوجک بر یز ایلهر بر منقل حاضر لاهم سی
رجا ایتدم، منقله نلزم ولدینی صور دیلر، ایهسه
تیزلیوب فوروتی ایچون اولدینی — صیقلد
یمندن دلم طولاشه طولاشه — آکلا تدم، خاتم
«سر زجت» ایچنک ایتدم، خلاقلر قور و تونلر
دیدى . «الماز ایتدم، بنده کز قور و توروم،
مرافقییم . بو ایچی کیمه بر کوردمک ایسته تم،
دیدم، سوزمه اصرار ایتدم .
برایک دقیقه صوکره جاربه کلوب هر شیشک
حاضر اولدینی سولیدی . کیتدم . آبدخانه ک
طیش قابوسی سورمه لیرک صوبیدم . وجودم ده
ایضلاش، قافزا راقی قور ووردی، معشوقه مک
موجب استکراهی اوله جق جزئی بر حالک
و قوعندن کال درجه احتراز ایتدیکم یاری
بلدن آشایغی بر ایتیمه تمیزلهمک ایستوردم،

اولور، هنوز پرلر سزه اوتورماش ایدک که خاتم
برقدح طولر یروب بکا وردی، بدالشیر تمام
قدحی اعاده ایدوبده اوتورمه جنم صیرمه ده
«جیت» دیه خفیف برس، آتی متمنا ب دخی
برسرینک، برشیرلی، برقا قور پیدا ولسونگی؟
جیمده کی شیشه ک قیرلیدنه شمه ایدیلیری...؟
امان یارب...! نه زالت...! آرتی بتون اوطنی
استیلا ایدن رفی قو قو...، مندرک کناردن
بالافاصله حالی اوزرینه دوشن طامه لک طایردیسی
کزیله تیلک ممکن اوله مبه جندن قاقبت ایش
میدانه چقدی .
آرقه مدن بالطوبی چقارمه لزوم کوردوم .
قوشوب برنجه بزی کتیردیلر . آقان راقی بی
سلیدلر، جیمده کی شیشه قیرلربی طوبلامق،
چقارمق ایچون خاتم بالطوبی الله ایلدییکی
ارتمک جاربیده یاغیروب برکن ایستدی .
قیرقیزی آتک ایچنه بوشالده جقدی . شیشه ک
هانن جیبده اولدییکی آکلامق ایچون بالطوبی
اوروب چوریمک باشلادی . دیرکن جیب آغزی
آشانی بکلوبده مهود کستاله، هنالرده
دوگسونم...! آرتق زالت زالت اوسته...!
برلاده شوک پانتالونمده، طونمده صیرصیقلام

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

اولور، هنوز سوغوق صو ایله اغتاله مساعد
اولدینندن صیباق صوبه محتاج ایدم . بنا علیه
لکینی مثلاً اوزرینه قویق ایتدم . منقل شکل
بیشیده بر ساج منقل ایهده قایغی اولدینی کی
اوزرینه ساج آلیق ده قونلماش اولدیندر ماشه ک
طولی نیشنده، برکنارنه ماشه بنی، اوسته ده
اکنی قویدم . تمام لکینی برلشیروبده کری
چیکه جکم، صیرمه افسله باجلم ایتمکله
ماشه قاپوب لکن مثلاً اوزرینه دورلسونگی؟
منقل ایچنده خبی آتش واردی، چارچاق
لکینی قالدیرمه طاورانش ایهده منقلدن
قالتان قوبیلرله صیباق کوللر لایر، بیلکری
فنا حالده یاقدیندن بردرلو موفق اولدم .
قیولیم و کول غبار لره آتشک سوغه سندن
محصّل بخار اوراسی کوز کوزی کوزر، براله
کیتدی . هر طرف جیپلاق بولندیندن شهاب
ناقب آسا بوقاردن آشای دوشن قوبیلر
وجودی جار جار یاقوردی . شمه ایتی قایدی کی
آبدخانه ک ایچ بر طرفه صوقلم . چونکه
اوراسی قضا ک محل حدو دین بر آرز اوزاقچه
اولدیندن قوبیلرله اورایه قدر کله میور ایدی .
— مایه دی وار —

چقارتقانک تفرقه سی

سرگذشت خلوصی

محرری : ف . ر

خوش کلندیکنه، صفا بواندینه وعرض
اشتیاقه دائر قیصه جبه و هجان آمیز برایی
جمله تماطیسی متعاقب بوچمه دن اعلی بکلو
انشاری ایله بنه اوقاشدن برقیصه ایچ خرقه سی،
برنقیس سمور کورک چقارلوب ایهده تبدیلی
تکلیف اولدیده وجود تری بولندیندن
صوبتی ایچون بر آرز وقت مساعده ایتلربی
رجا ایتدم . ایچی بو سورته تأخیر دن مقصد
صونخاردن اول شیشه ی فلانی بر تقرب دفع
ایده تیلک جاره بولاق ایچون وقت قازانقدن
هیاریدی .
عمرت طاقی بر ترازه اوسته قورولش،
اطرافنده قارشیلای اکی صندالیه قونلش ایدی .
برینه خاتم، بریده بن اوتورمه حقدق دیک

اسكى ادبيات جديد ته يكي كونه لړندى :

محرّمه

حسب حال [۲]

شونډيدهم كه دور فرقتده
تله پرورد اضطرارم
فصحت آباد شاعرمنده ..
هد هد عشقه صوك خطايم ؟
اكا فريادم اولدى بسم الله
نه طبيعى نه عاشقانه كناه !
دل بي تاي امتحان ايندم
اوغولان ايندى ، بن فغان ايندم
كريدن چشم اولدى بكسرخون
كوردم آفاقى برزمان لكسون
سوله دم حال زارى مولايه
رعشه لى كلى [قلب شديابه]
بركلى درد خاطر افروزم
سره هرنج دوزخي موجود
اوليور قلب آتش اندوزم
صد هزاران بلايه اوج سمود

بن نهيم ؟ برغريب نيره درون
ناله زن ، بي نوا ، « ملال افزون »
چاك سينهم بلا فرای قلوب
مهر عرم فضا نورد غروب
سونيور كوزلرمدن نور حيات
كونيور لبلرمدن ذوق عات
سوديك مهقاند اولدم دور
برضايكم كه . — آجان مجبور
هر سوزم كره زار ماتدر
بنجه بريل بتون ميرمدر .
يار آغوشه گلدن كيندى
كونشم شردن غروب ايندى
آكلشمازي ؟ روى زردمدن
چكديكم درد اضطرار افزا
مختندن ، درد سرمندن
او برى بي خبرميدر مجببا

سوله اي ! قلب آتشين افغان
بو نادر سنده كوردكم هيجان
ينه بيكانه حال شاديكم
داغ برداغ غم نهايدكم
دشت فرقتده نغمه سنج ملال
ايدورسك هماره شدرحال
رق محنت بيكه شعله خروش
بيك سودا رهكده آتش پوش
پيشكاهكمه بردين كرداب
اوليور سوزشكه دوزخ تاب
لرزد داراه ايكليور بر بر
زير يايكه صانكه محشرلر
سنيك ؟ كره بلى هجرانك
خاكه دوشمش حسين كره بلى
سنى تعذيب ايند مسلمانك
يوقيدر سينه سنده ايمانى ؟

سوله اي ! قلب آتشين آلام
نعيون اولدك نهفته راز غرام ؟
دردلر دائمي تاثرلر
سينه چاكانه برفغان ايستر
سوله سوداى ايكلسون طاغلر
برياني نوحه ديكلسون طاغلر

كره ارض ، قرك ۷۸ ، فرانسه نك
۹۶۶ ، اوروپا نك ۵۲۰۵ ، آسيا نك ۱۱،۵
آسريقالك ۱۳،۷ ، آفريقا نك ۱۷،۵ مثلى
تقلندهدر . (قوليزه) نك [۵] ۸۷۰۰۰
سرجيسى ، هر برىي دقيقه ده بوژونيلاته
تعداد ايتك شرطيله بمدالميلاد سكسان
سهمندن بدا ايله ثقلت ارضي طارتمه
باشلامش اولسولر ايدى شمدي به قدر
آخيق ۱۷۳۰۰۰۰ طونيلانه سنى اكل
ايدم بيلمش اولورلر ايدى . عين شرائط
داخلنده بو تعداد خدمتي كره ارضك برحيق
مليار سكته سسته حاله ايدلمش اولسه
بو نوزده ميلاددن ۴۰۰۰ سته مقدم ايشه
باشلامش اولدى شمدي به قدر مرور ايدن
زمانك اون ايج دفعه ده مرور ايجى
لازم ايدى كه ثقلت ارضك مجموعتى و نوزده
موفق اولسونلر .

اجرام ساويه دن بوژمليون كوكلك
هر برى سسته كره ارض سكته سسته مساوى
اولم اوزره برحيق مليار انسان و بريلوبده
بو ۱۵۰۰۰۰۰ قاترليون نفوسك هيسى
بردن ثقلت ارضك يكوئى بولمه مامور
ايدملر اكل وظيفه به آخيق بدى ساعت
ظرفنده موفق اوله بيليرلر ايدى .

كره ارضي اورطه دن قالدبرمق ،
طاشنى ، طوبراغنى ، دكزى ، طاغنى ، حاصل
بتون كره بي واغونلرله بر بشقه جهته نقل
ايتك ، مثلا كونشك اوزرينه دوكلك لازم
كلسه بو ايش ايچون فضا ، خلاى مجرد
برمليون شمردو فرخلرى فرش ايدلى ،
هر برى سسته ، هر بر واغونده برزهرلى تقلندده
حواله بولمق شرطيله اونر بيك واغوندن
مركب بر قطار و برلى و بونلر كجهلى
بردن هر ساعتده بر دوه كيدوب كلك
اوزره ميلاد عيسادن ۲۷۱۸ سته مقدم
اجراى وظيفه به باشلامش اولم ايدلر كه
۱۸۹۷ ده آخيق اكل ايدم بيلمش
اولسونلر . علاوه ايدم كه بو قدر عظمتلى
برحواله كونش اوزرينه آفتارلدينى وقت ،
عادتا اوروپا به برقطره صو طاملامش قدر
تاثير ايدم بيلمش .

ايشته ، فضا نك برزهرسى ، عوالم
سائرته نك بر هيجى اولان ارض ، بو قدر
برجسامته مالك ، سطح بحر محيطه طوغرى
مائل سقوط اولان برقطره آب كې فضاى
نامتناهى ايچنده معلق اولان ارض بو قدر
برنقلت صاحبدور .

سبحان من تخير فى صنع العقل
سبحان من قدرته بعجز الفحول
قوسقه ۲ : تشرى ثانى سته ۳۱۴

مصطفى عاصم

حسولان و حركتلرند هب ر قاعده
واحديه نابع بولمتمده اولدقلىرته نظراً
بوسايه عاجز انسانلر ، سرلايتاهنك
كفته مدار اوله جق بروسطه به دسترس
اوله ماشلر ايسه ده ؛ هيج اولماز سسته
عوالمك قانون عمومى سنى تعيين ايدم بيلمش .
دركه اوده موازنت ، جاذبه عموميه در .
بوندن تقريباً ايكي شوق عصر مقدم .
(نيوتون) كه او انكزده ايه نك كشف
ايتش اولدنى بو قانون على اعانه سيله كرمك
وسائر بتون منظومات نجوميه نك حركتى
جذرومد حادثاتى ، قطبلر بزرگ باصقلى ،
ماحصل كافه حوادث مخركه حقدده فكر .
لرغز ايضاحات كافه واسباب موجب مقعده
ايدم بيلمش . ده طوغرى سى ، اسرار
عريقه آليه فارشيسنده نه قدر عاجز و قاصر
اولدغيمزى بر درجه ده اكلامش زدر .
جسامت و ثقلات ارض — معلومدر كه
قطرلرمدن بر آرز باصقجه اولان ارضمك
قصرى ۱۲۷۳۱ كيلومترودر ، يعنى كونشه
يتشه بيلمك ايچون بوعدى ۱۱۶۵۵
دفعه ده جوغا ثقل لازمدر كه ، فضا به
نسبتله اقصر لانتهاى فقط بى قرن
تقريب ايدن ۹۶۰۰۰ فرسخه نسبتله يك
عظيم اولان اومسافه بى قطع ايدم بيلمش .
ينه معلومدر كه تحيد و تعداد مسافات
ايچون واحد قياسى اوله دق استعمال
ايتديكمز اولچو ، فضا به و كونش لرينه
نسبتله چوكلكلى تعييندن عاجز قالدغيمز
ارضمك بر نصف النهار دائره سنك ربع
قسمك اون ميلونده بر جزئى اولان
مترودر . بو حسابه نظراً ارضمك كرك
مساحه سطح سى و كرك ثقلنى اولچوب
ييمك يك قولاى ايسه ده ؛ بوندن حاصل
اوله جق يكوئى ذهنمز هيج بروقت
استيعاب ايدم . مثلا ثقلت ارضي ارايه
ايچون علم هئت علماسى بزه ۵۸۷۵
سكتيلون كيلوگرم ده شترس عقول اوله جق
بر رقم كوسه تريورلر كه فكر بشر بونى
احاطه دن عاجزدر . حالوكه ، اجرام
لايتاهنك بلكه برشمس اصغرى اولان
(سيريوس) كوئى دخى كرمك عين
درجه سنده بر ثقلت اضافيه مالك فرض
ايدم كه ثقلت مجموع سنى حساب قالدغيمز سهق
انظار حيرتزا اكونده حاصل اولان ۷۶۲۷۵
اوقيلون كې بركونك عظمتى عقلا رمزى
چله سندن چيقاردر .

(شرمند ماغازين) نامنده انكليزجه بر
غن نه ده موسيو (سقولينغ) طرفدن سيارات
سائرته نسبتله هيج مشابه سنده قالان
ارضمك ثقلت مده شمسى حقدده شوصورتله
بر طاقم حسابات كوسترلش ايدى :

ينه شعرلر يازه جق ! فقط براز استراحت !
نه اولدى ؟ .. خيالى اشغال ايدن بر
كاشانه صفائى بدايع طبيعته قارشى
آچيلان ، طلوعك الملك ضيالىرله تنور
ايدن بخير لربنك اكونده ، ينه ادبياته ،
لسانه بورجول اولدغى خدمتى دوشوبه درك ،
ينه منتهى فقدم بر شمر ، بر نشيده
طبيعت كشف ايدرك بش دقيقه اولسون
« اوخ ! .. ديه ! .. خير ! .. »

اوكا . كزلى بر صدامصل « اوغراش ! ..
اوغراش ! .. » در ! .. جور و قهرى
يتمه بن بر حيات ايچون ، ينه بر حيات
اولم لازم كله جك ! ..
كوربور ميكلز ؟ بو زواللى خسته نك
پيش انظار ملولندن ، بو آساده ، سويلى ،
حيات فرا ، مېنى مېنى ، « بابا ! نيچون
خسته سين ؟ .. » ده بر ياورو كچور ،
بر نمره حيات آقيلور ، بو كوز ياشلرى
بر ندای هاتنى به قارشى غرق ، « ياشا ! ..
ياشا ! .. سن لازم سين ! .. » ديور ! ..
آرق ياشماق ايستر ، ثمره حيات
ايچون ياشماق ايستر ، جرحه سنى قاتار ،
كدر فزا بر اضطراب ايچنده — بى تايانه —
دوغرولور ، دوداقرى حياتى تحقير
ايدن بر تسمه آچيلر ، آلتندن بر
اشعراى اضطراب اور ، كوزلرندن بر
ظلال ياس اوچار ، ايكلاه ايكلاه قاتار ،
تيزمه بارماقرى آراسه قلمى آلهرق ،
ياواش ياواش ، ايكلاه ايكلاه يازار كه :
« بوكون كه ايشته سز ياور جرحه سقام
باقوب تاسف ايلدم حياتك شو حاله
چايش مشقت اولدور ، چايشه درد احتياج »

بويه جدى ، معيبدار شعرلر كه طعلى
اولدنى ايچون ، ادبيات حقيقه مزه مدبون
شكرانز ..

محمد جلال

آثار عايه و قيه :

منظومه كائنات

[اوچينى نسخه مژدن مابعد]

موازنت اجرام . — بو قدر دنيا لرك
نقى و نظامى موجب اولان قانون عمومى
اولمى ، آنك لايتير طبيعى بى كشف و تعيين
ايدم بيلمك ايچون انسانلر ده بيوك ،
يك بيوك بر قوت و اقتداره مالك بولملى
ايدلر . مع مافيه ، علم بى حدوديان فضا نك
بتون كونش لرى ، بوكونش لرك اطرافنده
دور ايدن بتون دنيا لرى ، حاصل علم خلقت
عظما نك بتون اجرام و افلاكى ، خط